

tam, & acquisitam, non dicitur alienare, nec inde incurrit penas Extravagantis, licet possit ex alio titulo peccare, si sine iusta causa Monasterium iis bonis acquirendis privet.

891. Ratio est; quia illa bona prohibentur alienari, quæ sunt Ecclesiæ seu Monasterio incorporata, & acti ab eo possidentur, nam à recentis iuribus prohibentur alienari bona Ecclesiæ: at antequam sint incorporata non dicuntur bona Ecclesiæ, sed dicuntur bona acquirenda, seu proximè acquisibilia, non acquisita. Vide num. 1018.

892. Quare recolenda sunt dicta infra de Jure, & dominio. Jus namque est duplex: Ad rem, & in re. Jus ad rem est dispositio ad rem acquirendam, unde est jus imperfectum, quod non tribuit dominium rei. Jus autem in re est jus quantum, ratione cuius illud habens dicitur acquisivisse dominium rei, & hoc dicitur adeptum, & incorporatum. Tunc autem quis dicitur habere jus in re, quando quis per aliquem actum ad dominium requisitum rem fecit suam, puta per instrumentum adeptionis, per rei traditionem, per hereditatis aditionem, aut per acceptationem donationis, & legati, ut distinctius, in verb. Dominii proprietatis acquisitio.

Cum igitur actus acceptationem bona donata, aut legata non sint incorporata, sequitur, quod Prælatus illa repudians, non dicitur alienare bona Monasterii, aut Ecclesiæ.

893. Pariter, si quis calicem pretiosum legasset, non possit Prælatus, aut Rector Ecclesiæ pro eo pecuniam accipere, post calicis acceptationem, bene verò antea. Idem dic de Transactionibus, cessione litis, concordiis, &c.

894. Regulares (casu consuetudinis legitime præscriptæ, aut extremæ necessitatis excepto, de quo in num. 869.) nec possunt super bonis ad eorum Monasteria spectantibus census imponere, nec pecunias ad cambium, vel mutuo accipere cum solutione lucri cessantis, aut damni emergentis, ex Decr. S. Congr. Jussu Urbis VIII. die 21. Maii 1629. apud Donatum cit. quæst. 68. quia sunt species alienationis, & modi eludendi mentem S. Congr. Unde vult transferebantur incurrere penas alienantium.

In qua re Pelliz. de Monialibus, cap. num. 29. inquit:

„Addo, quod si Monialis ex mutuo recipiat mille aureos cum pacto solvendi quinquaginta mutuantis quotannis ex annuis redditibus ipsi Moniali ad vitam concessis, & hoc, usque dum restituantur dicti mille, & ex titulo lucri cessantis; verè non dicitur alienare, nec incurrit penas latas contra alienantes bona Ecclesiastica; & ratio est, quod, quando Sacra Congr. prohibuit, ne Regulares recipiant mutuo pecunias, cum solutione lucri cessantis, vel damni emergentis, loquitur solum in casu, quo fundus, unde colligi debent annui redditus, obligetur, & ipse fundus sit Monasterii. Unde fit, ut, quamvis in casu propositio, de licentia domini obli-

garetur fundus à consanguineo Monialis ei assignatus ad solutionem præfatorum reddituum non ideo interveniret propria alienatio, nec incurreretur pena lata contra alienantes bona Ecclesiastica. Ita Baldellus, & Nandus, Bordonus, & alij docti viri à me consulti.

895. Religiosus autem, qui de licentia, sui Superioris summam pecuniam mutuum accepit ad impendendum suum librum cum onere solvendi postea capitale, & lucrum cessans ex pretio librorum post impressionem vendendorum (idem dic de Superiore, id faciente de licentia, & assensu Monasterii) non dicitur alienans, nec inde incurrit penas. 1. Quia nec tales libri, nec eorum pretium sunt incorporata Monasterio, non jam enim sunt in re, sed in spe remota. 2. Quia hi libri postquam erunt impressi, non sunt conservandi, sed vendendi, sunt enim ex natura sua merces venales, sicut alij similes libri; adeoque non sunt de genere rerum immobilium, aut mobilium pretiosarum, quæ servando servari possunt, de quibus loquitur Extravagans. 3. Quia eorum pretium est pecunia, quæ non est prohibita distrahi, juxta dicta in num. 906. Vide num. 885.

896. Si testator bona stabilia Monasterio reliquit cum onere ea in totum, aut partem alienandi, vendendi, &c. ad satisfaciendum suis creditoribus, ad legata exteris solvenda, &c. non incurrit penas Prælatus alienans, nec peccat, imò alienare tenetur maxime ad satisfaciendum debito iustitiæ, quod testator ligabat; quia ex una parte ultima voluntas testatoris est omnibus modis servanda cap. ultim. 41. q. 2. Nec jura præmissa sunt edita contra testatorem; & quilibet in traditione rei, etiam Ecclesiæ facta, potest adicere pacta, quæ vult, cap. Vnum, de Condit. apposit. Ex alia parte res ad legatarium, aut heredem transit cum suo onere, quod super illa testator habebat. Unde recentis alienationes non sunt voluntariæ, sed necessariæ, præfata autem jura solum alienationes voluntarias comprehendunt; minimè, necessarias.

Hac ratione non prohibetur alienatio, imò est debita, si res injustè detineatur. Item, si res sit simul, indivisim tamen, sub dominio Monasterii, & alicujus Sæcularis, qui illam vendere vult; quia tunc alienatio est necessaria Monasterio, non voluntaria.

897. Res Monasterio relicta sub conditione, quod non possit alienari, & in casu alienationis, pertineat ad aliud Monasterium, aut ad tertiam personam, non potest alienari, quin ad aliud Monasterium designatum pertineat, sequitur ex dictis. Ita Donatus cit. quæst. 82.

898. Qui tamen addit, quod mobile pretiosum relictum Monasterio ad certum finem cum sola obligatione non alienandi, alienari potest (causa existente, & solemnitate) ut ejus pretium applicetur in emptionem rei utilioris; aut si cesset finis, pro quo fuit relictum, quia cessante fine, cessat lex, cap. Cum cessante, de Appellatione. Ita Donatus q. 82.

Mo-

899. Moniales non possunt sine causa, & solemnitate alienare bona Monasterii, nec ipsarum dotes; quia dotes inter mobilia numerantur; & debent in emptionem stabilium applicari. Ex Dec. S. Congr. Donatus tom. 1. p. 2. quæst. 25. num. 9. Verum video (ait Mendo num. 8.) consuetudine inductum in pluribus Monasteriis, quod insistantur in solvendis debitis, & in sustentatione illorum.

900. Item nec possunt alienare etiam de licentia Superioris anouum usum privatæ Moniali concessum de bonis Monasterii, quia jus percipiendi singulis annis certam summam pecuniam est usus juris, qui inter mobilia computatur. Si autem Monialis non concedat alicui anuum usum talis boni, sed pro se retineat, singulis tamen annis præcisè remittat illi fructus, non erit alienatio, sed potius elemosyna, si illi erit consanguineus pauper, quia hoc pacto non transfertur usus juris, sed usus facti, qui ab usu juris distinguitur. Ex Clem. Exivi, de Verb. signif. & inter mobilia computatur: In priori autem casu (ut doctè ponderat Bord. ref. 126. num. 40.) sit unica remissio pro futuris annis, quæ est celsio sui juris, & ideo alienatio.

901. Bona mobilia relicta Monasterio incapaci, cuiusmodi sunt Monasteria Ordinis Minorum de Observantia S. Francisci, Reformatorum Capucinarum, & Clericorum Regularium, qui quidem neque in communi possident, non comprehenduntur sub Extravaganti, & Decretis, sed possunt, imò debent ea vendere, aut cum hæredibus se componere, eorum pretium semel solvendum accipiendo, & in necessitatem, ac utilitatem Monasterii expendendo.

902. Constat ex Bulla Clem. VII. Nuper 23. Novembr. 1526. quæ id concedit nostro Ordini de Observantia.

903. Et ex Dec. S. Congr. Conc. Pro Clericis Regularibus apud Donatum cit. quæst. 67. Hi namque exposuerunt, qualiter Panormi quoddam Pradium stabile vulgo dictum si Ficazari ipsi relictum, non jam alienatum fuerit, ac inde petierunt declarari, illud non comprehendi sub prohibitione de non alienandis rebus Monasterii, protestantes, se velle proprium observare institutum, quod prohibet bona mobilia possidere animo ea retinendi. Quæ exposita supplicatione,

Sacra Congregatio Cardinalium Concil. Trid. Interpretum censuit, Religionem Clericorum regularium Theatinorum, quantum institutum superius propositum retineat, quoad bona mobilia, non comprehendi in prohibitione nuper edita de rebus Ecclesiæ non alienandis. Cosmas Card. de Torres. Prosper Fagnanus S. Congr. Secr.

904. Ratio est (ut doctè ait Donatus cit.) quia hæc bona non sunt Monasterio incorporata ob incapacitatem ejusdem, ex Clem. Exivi, de Verb. signif. Vide num. 891.

905. Eorum autem mobilia pretiosa, ut Calices, Vasa Sacra, &c. sub dictis prohibitionibus cadunt;

quia hæc censentur incorporata, & Divino Cultui applicata.

PECUNIA

906. EST mobilis, sed non mobile pretiosum, unde in quavis quantitate sit, quantum est ex se, non est prohibita alienari.

Mobile namque, ut pretiosum dicatur, tria debet habere. 1. Ut valeat ultra viginti quinque aureos. 2. Ut servando servari possit. 3. Ut sit fructifera. Pretiosum namque dicitur, quod servando servari potest cum fructu; & quidem pretiosum magis dicitur ex fructu, & utilitate, quam assert, quam ex sola persistentia.

907. Pecunia verò, licet possit habere primum, non habet reliqua duo; nam non potest commode conservari; imò ex sui natura non habet conservari, sed distrahi (rectè ait Donatus cit. quæst. 51.) Non enim datur, & accipitur, ut conservetur, sed ut in aliud commutetur, etenim fuit inventa ad commutationes rerum faciendas. Unde usus non distinguitur à pecunia, sed est constitutum formale pecuniam; argentum verò, aut aurum est purum materiale. Hinc D. Thomàs 2. 2. q. 78. art. 1. ait: Quod sicut usus vini est bibi, ita, & usus pecuniam est alienatio, seu distractio, & sicut vinum consumitur per ejusdem usum, nempe per ly bibi, ita, & pecunia per ly alienari.

908. Denique non est fructifera, ut constat ex dicendis de usura, nam numerus non parit numerum, cap. Exiciens, dist. 88. in fine. Et hæc est ratio, cur, si ex pecunia mutuo data aliquid accipiatur, usura committitur.

909. Ex dictis concluditur cum Donato cit. Primo, quod si fructus beneficii consistant in pecunia numerata, potest illum Beneficiarius expendere absque eo, quod incurrat penas Extravagantis.

910. Secundo, quod pecunia ex bonis Monasterii exactè possunt expendi, aut investiri, & alienari per emptionem alicujus stabilis fructiferi sine licentia Papæ. Imò possunt mutuas tradi, aut elemosynaliter largiri, expendi, & consumi; quia sunt fructus; & sic Ecclesiæ potest de illis disponere, sicut de aliis fructibus. Tertio, quod legatum omnium bonorum mobilium domus comprehendit pecunias existentes in capta domus ipsius legantis. Ita Donatus cit.

QUÆRES I.

911. An assensus Apostolicus ex lapsu longissimi temporis presumatur intervenisse in alienatione?

L. Aplus decem annorum dicitur longi temporis; lapsus verò triginta, aut quadraginta annorum dicitur longissimi temporis. In 16. q. 3. C. Juvemus, l. fin. C. de Prescriptione longi temporis, Donatus tom. 1. p. 1. q. 20. num. 2. Hoc præmissis,

912. Resp. cum distinctione: Vel enim in instrumento alienationis nulla fit mentio de assensu Apostolico. Et tunc ex lapsu longissimi temporis, puta triginta, aut quadraginta annorum præsumitur, Donatus tom. 1. part. 2. q. 28. ex cap. Pervenit q. de

L

En p.

Emp. & Vendit. Ubi habetur: quod triginta annis constanter illorum matrimonio donum ipsam, bona fide, ritaloque iusto possedit. Et ita in similibus semper Rom. Rom. iudicasse, ait Quaranta apud Donatum cit. Idem dicendum est de similibus solemnitatibus intrinsicis, aut extrinsecis.

913. Semper autem requiritur bona fides: *Quoniā nulla antiqua dierum possessio iuvat aliquem male fidei possessorem. Ita in cap. Vigilanti, de Præscript.*
914. Vel in instrumento alienationis apparet facta mentio de assensu Apostolico impetrando, puta si dicatur: *Salvo assensu Apostolico impetrando.*

Et tunc Novar. Capic. Gramm. & alii Doctores apud Donatum cit. q. 29. docent præsumi, ex cap. *Sicut 16. de Sent. & re iudicata, ubi dicitur: Præsunt debent omnia legitime præsumisse.*

915. At Matruas de Afflictis apud eundem tenet, solemnitates extrinsecas præsumi, si earum defectus nunquam fuit allegatus; si autem fuit allegatus, non præsumi, sed debere plenè probari.

916. Hoc autem docet expressè in casu, quo agitur de præiudicio tertii; cum igitur ex recentia clausula constat, non intervenisse in consecutione contractus assensum Apostolicum; simus in causa de præiudicio Ecclesie, & pars altera negat, assensum intervenisse; sequitur, quod debeat plenè probari.

917. Donatus cit. num. 3. refert. ex *Vilagus* ita fuisse decisum in Sacro Conci. Neapol. duabus in causis, quibus ex recentia clausula: *Salvo assensu impetrando* constat, in contractu non intervenisse assensum, non obstante, quod in una elapsus erat à die contractus tempus 48. annorum, & in alia annorum 52. cum adducta præsumptione, quod deperdita fuerit scriptura de assensu, ob improviam emptoris mortem, & ex eo, quod fuisse furto ablata: quamplures scripturæ, hoc inquam non obstante, fuerunt relictæ contractus alienationis, & restituta bona. Recondita de præscriptione.

QUÆRES II:

918. An Pecunia Monasterii possit alienari sine assensu Apostolico?

Pecunia potest pluribus modis figurari. Ita varia erit resolutio.

919. Primò: Si pecunia in magna summa (ut supponitur) est relicta cum obligatione emendi rem stabilem, aut eam investendi super re stabili ad censum annuum percipiendum, seu ad fructificandum; alienari, sui consumi non potest; quia quamvis pecunia ex se, nec immobilis sit, nec mobile pretiosum, ex dictis à num. 906. Ut destinata tamen ad emptionem rei immobilis, immobilis censetur, & pariter destinata ad emptionem mobilis pretiosi, mobile pretiosum reputatur, ac proinde non potest alienari, & consumi sine assensu Apostolico.

921. Tertio: Si pecunia sit recepta ex venditione alicujus stabili Monasterii, debet in emptionem alterius rei stabili applicari.

922. Quarto: Si pecunia sit collocata in Monumentis data, ad censum, ad cambia, &c. non potest alienari, & consumi; quia est fructifera, & inter immobilia computatur; nam pecunia sic applicata, parit jus exigendi quotannis certam pecunie summam, quod jus rei immobili comparatur. Donatus cit. q. 25. num. 5. Bonac. & alii apud ipsum.

923. Ex quo fit, quod pecunia destinata ad emendum annuum censum super re stabili, si debitis diligentis adhibitis, non appareat spes de proximo eam sic investendi, possit dari ad cambia, aut alium contractum licitum, usque quo opportunitas sic investendi reperitur; ita tamen, ut quotannis fructificet, pecunia capitali semper assureatur. Huic mensententia potiori jure adhaeret *Bordonus*, quia ad plus se extendit, ut modo in num. 925.

1. Quia hæc non est alienatio, nec consumptio, sed applicatio pecunie ad fructificandum in bonum Monasterii, quo alias privaretur.

2. Ex rationabiliter præsumpta, imò ex moraliter certa voluntate testatoris; certum namque est, quod testator pecuniam reliquit ad fructificandum, non ut otiosa conservetur, qualis maneret, si diu, & sine spe eam super re stabili investendi retineretur in capsâ; tunc autem non esset fructuosa, sed otiosa maheret, si uno ex præfatis modis non applicaretur, adeoque tali applicationi accedit rationabiliter præsumpta, imò moraliter certa testatoris, seu donantis voluntas.

3. Quia pecunia diu retenta in capsâ sine spe applicationis, nec esset immobilis, nec mobilis pretiosa, ex dictis à num. 906. Præfata autem modo applicata esset immobilis, & fructifera; sequitur ex dictis num. 922. quia pateret jus exigendi quotannis certam pecunie summam, videlicet prioribus annis per applicationem, v. gr. ad cambia, sequentibus verò annis, investitione super re stabili facta, per talem investitionem. Insuper prioribus annis satisfaceret dispositioni testatoris per æquivalentiam, & ex ejusdem voluntate præsumpta.

924. Quintò: Si pecunia non sit de deputatis ad fructum, sed retineatur conservata pro futura necessitate Monasterii, reputatur inter immobilia, & cum sit in proprietate Monasterii, non potest sine solemnitatibus alienari. Donatus cit. q. 25. num. 4.

Pecunia igitur ita conservata pro futura necessitate Monasterii, aut destinata ad emptionem stabilium, ut supra in num. 920. & 921. quæ potest de proximo ad id applicari, non potest distrahi, dari ad mutuum, ad cambia, aut alio modo alienari, ut probatum est. Donatus cit. & quest. 53.

925. Contra *Bordonum* ref. 27. num. 11. qui affirmat, posse, ob rationem conceptus pecunie de num. 906. ad 908. Primò videlicet; quia talis pecunia nec est de immobilibus, nec de mobilibus pretiosis,

fit, ut in cit. locis, & sic non cadit sub prohibitione. Secundo; quia in tantum dicta pecunia dicitur prohibita alienari, in quantum refertur ad emptionem stabilium, ad quæ est destinata, ita ut si non esset ad ea destinata, non prohiberetur alienari; hæc autem destinatio, & ordinatio non obstat, quia jura prohibent alienationem acquiritorum ab Ecclesia, minimè acquirendorum, ut constat ex num. 890. ad 893. Ita discurret *Bordon.* Qui subdit, pecuniam consignatam in Bancho S. Ambrosii Mediolani posse extrahi, & distrahi, non obstante Extrav. & Decreto, cujus ratio est.

Quia pecunia exposita negotiationi per contractum societatis, & finito negotio, seu tempore præfixo restituta, potest distrahi, cum hujusmodi pecunia sic exposita non habeat perpetuitatem in fructificando: unde una ex conditionibus est, ut non possit fieri pactum, salvo capitali, ex Sixto V. Conf. 45. *Destabilis*, quam extendit. Nald. verb. Societas. Sed Banchum dictum sic negotiatur per contractum Societatis: ergo hujusmodi pecunia distrahi potest, sicut si daretur particulari personæ, & eo magis, cum possit repeti ad arbitrium repontis, & sic patet multum discrepare à censu, cujus pecunia repeti non potest, sed tantum accipi, quando offertur ab eo, qui censum vendidit, & in censu adest perpetuitas, quæ non in Bancho. Tum quia, sicut voluntarie exposita fuit lucro, ita illo expoliari potest per repetitionem, quod Banchum negare non potest, ac proinde tunc amittit rationem rei pretiosæ, cum non amplius dicatur frugifera ex conditione ipsius contractus, & sic nulla est secunda ratio in contrarium adducta.

926. Sexto: Pecunia restituta Monasterio ex extinctione alicujus census, non necessariò debet applicari ad alium censum, sed potest applicari ad emptionem alicujus stabili fructiferi, puta domus, prædii, &c. quia talis applicatio est utilior Ecclesie, nam per eam acquiritur dominium proprietatis rei, & fit tutior; per emptionem autem census solum fit domina juris ad exigendum annuum censum, qui non est tam tutus, sicut res stabili.

927. Item potest investiri in redemptionem aliorum censuum ejusdem Ecclesie, quia hæc redemptio non est alienatio, sed resolutio prioris alienationis; quæque est utilior Ecclesie, cujus patrimonium antea diminutum, per eam augetur. Donatus cit. quest. 14.

Qui subdit: *Nec objicies, quod sicut non licet sine benedictione Sedis accipere pecunias ad censum pro extinctione priorum censuum, quamvis fructus, qui ex re percipiuntur, inferiores sint, quam census, qui solvuntur, Navar. 1. p. Summ. de Alienat. num. 10. & 2. p. eod. tit. num. 4. Ita non licet, pecuniam restitutam, in redemptionem prædictam implicare: nam aliud est, pecunias accipere, & pro illis census annuos vendere super bonis Ecclesie, ut constitutos alius census redimat, & aliud, restitutas pecunias, quæ Ecclesia sicut, in redemp-*

tionem censuum investire: illud namque est vendere, & alienare voluntarie, hoc vero est redimere, & removere, quod est acquirere, & meliorare, & ad diversis non fit illatio.

QUÆRES III:

928. Repentinus casus imminet reparandi domum Ecclesie, qua ruinam minatur; Prelatus autem nullas alias habet pecunias, nisi quandam summam pro bonis stabilibus investendam: An possit eam pro reparatione talis domus infumere?

Resp. Possè *Bord. ref. 126. num. 22. Donatus cit. quest. 75.* Quia hæc applicatio est æquivalens investitio ejusdem pecunie super re stabili, nempe domo, nam ex ejus ruina cessaret Monasterio annuus fructus ex illa, qui tamen reparatur, & perseverat per applicationem dictæ summæ ad reparandum ejus ruinam. Tum quia hæc non est alienatio, nam non est translatio pecunie in tertiam personam, sed est applicatio ejus in fabricam ad idem Monasterium spectantem. Item ex dictis num. 896. Jura prohibent voluntarias; minimè, necessarias alienationes.

929. Et ut docet innuit *Bord. cit. Cum leges, & Decreta fundentur in ratione, & justitia, non obligant, nec locum habent, quando ex earum observantia sequeretur aliquod damnum, quod intendunt præcavere.* Et quidem in re nostra finis Extravagantis prohibendi omnem alienationem bonorum Ecclesie, & Monasteriorum (ut constat eam legenti) fuit servare indemniam Ecclesiam, & Monasteria, pro Divini Cultus conservatione, & pro Clericorum, ac Religiosorum inservientium congrua, & honesta sustentatione num. 958.

QUÆRES IV:

930. An mobilia pretiosa, puta lampades, vasa argentea, &c. possint sine assensu Apostolico alienari, ut eorum pretium in fabricam Monasterii converteretur?

Negat (consuetudine seclusa) *Bonac. de Alienat. dist. 1. quest. unic. punct. 2. num. 30.* Quia mobilia pretiosa expressè comprehenduntur in Extrav.

931. Affirmat *Riccius* extra Donatum, tom. 1. p. 2. quest. 15. Quia hæc non est propriè alienatio, cum non transferatur dominium ad extraneam personam, sed conversio de uno in alium usum ejusdem Monasterii, apud quod dominium remanet.

932. At tamen *Donatus* num. 2. subdit:

„Verum tamen illic *Riccius* loquitur de Lampadibus superfluis, quæ ab una Ecclesia alteri venduntur, vel commutantur, ob superfluitatem, quas alienationes, vel commutationes, inter Ecclesias factas, voluit, non comprehendit sub dispositione dict. Extravag. de qua re dico infra, & additur, quod dicit *Paulina* loquitur de necessariis, & de usui Ecclesiastico dicatis, non autem de superfluis, quæ otiosa manent. Vide num. 850.

933. Hinc facit, quod ex *Port. innuit. Pelliz. de Monialibus, cap. 7. num. 29.*

„Concedit. tamen *Portell.* p. 1. resp. mor. casu 7. num. 5. Quod, si alicui Conventui Monialium ex

legato relinquatur Bibliotheca librorum latinorum
 ea absque licentia Sedis Apostolicæ possit ab illis
 alienari, ejus pretio implicato in bonis fructiferis
 emendis: sicque in Regno Portugallie in facti con-
 tingentia decisum fuisse à Collectore Apostolico;
 & quidem non per modum dispensationis, sed per
 modum rationabilis declarationis in eo fundatæ,
 quod Bibliotheca librorum latinorum est omnino
 inutilis Monialibus, ideoque cessat finis legis vetan-
 tis alienationem bonorum Ecclesiasticorum. Ita
 Portell. addens, eodem modo sine licentia Sedis
 Apostolicæ potuisse vendi quosdam pannos pretio-
 sos Monasterio cuidam Monialium relicto pro or-
 natu parietum, qui erant Conventui omnino inuti-
 les, & ex vetustate jam corrupti incipiebant.

934. Denique Ant. à Spir. Sanct. de Privil. Reg-
 gul. tract. 2. dif. num. 166. Quamvis id neget de Lam-
 padibus argenteis, quæ sunt immediatè ad usum Ec-
 clesiæ, id concedit de arboribus, nimirum quod pos-
 sint incidi ad reparandum Ecclesiæ materialis, si ur-
 geat necessitas, & aliunde non adit pecunia.

QUÆRES V:

935. An si Monasterium gravetur debitis, possit
 Prælati sine assensu Apostolico bona Monasterii alienari
 ad satisfaciendum creditoribus?

Respondet perdoctè *Quaranta apud Donatum, q. 71.*
 cum distinctione: Vel Superior vult rom Mo-
 nasterii alienare, seu vendere ex se ad satisfaciendum
 creditoribus, vel id vult ad ereditorum instantiam.
 Si primum; non potest sine assensu Apostolico, quia
 est alienatio voluntaria.

936. Si secundum; potest ex dictis num. 896.
 quia est alienatio necessaria. Sed tunc, antequam de-
 veniat ad venditionem rei, aut alicujus census ex-
 tinctionem, debent septem conditiones concurrere,
 & observari. 1. Quod debitum fuerit legitime à Mo-
 nasterio contractum. 2. Quod creditorum instantia
 sit urgens. 3. Quod Monasterium non habeat fruc-
 tus, quibus satisfacere possit. 4. Quod creditor non
 sit contentus pignore, ut det tempus; tunc namque
 licita est oppignoratio. 5. Quod satisfactio non possit
 fieri per bona mobilia. 6. Quod illa res vendatur,
 quæ est minus damnosa: vide num. 925. 7. Quod
 fiat cum auctoritate Judicis Ecclesiastici.

QUÆRES VI:

937. An Hypotheca generalis, seu obligatio gene-
 ralis omnium bonorum Monasterii cadat sub prohibitione
 alienationis?

Hypotheca à pignore differt, per hoc, quod
 hypotheca est obligatio rei immobilis, Pignus
 vero rei mobilis.

Cadere sub prohibitione, & fieri non posse sine
 assensu Apostolico tenet Donatus cit. quest. 67. num. 1.
 Quia in Extravaganti, & Decreto prohibetur hypo-
 theca, seu oppignoratio absolute, nulla facta restric-
 tione, adeoque prohibetur non solum specialis, ve-
 rum etiam generalis,

938. Respondeo, non cadere sub prohibitione,
 sed licite fieri posse sine assensu Apostolico hypothe-
 cam, seu obligationem generalem omnium bonorum
 Monasterii, sed solum prohiberi hypothecam specia-
 lem. Bord. ref. 27. num. 13. & ref. 126. num. 47. Men-
 do in Epit. verb. Alienatio, num. 3. Pirhing. in Comp.
 lib. 3. tit. 13. sect. 8. 1. Fagnanus in lib. 3. Decr. cap.
 Nulli liceat 5. de Rebus Eccles. non alien. num. 30. Pro-
 batur 1. ex cap. Nulli 5. de Rebus Eccles. non alien. ubi
 prohibetur hypotheca specialis, unde non debet fieri
 extensio ad generalem; eo maxime, quia Extrav. &
 Decr. non opponuntur juri communi: & ita est di-
 cendum, ne videantur jura discrepare, nam expedit
 jura juri concordare: cap. 29. de Elect. in 6. 2. Quia
 aliàs Regulares cum nullo contrahere possent; quia
 in omni contractu apponitur clausula obligatoria bo-
 norum, & sic contractus clauderent. 3. Quia aliàs
 Monasteriis pauperibus secluderetur modus vivendi,
 nam creditores non invenirent.

939. Denique Fagnanus cit. num. 32. resolutio-
 nem firmat, ut sequitur: *Denum hanc sententiam præ-
 bavit meo tempore S. Congr. Conc. in contralibus Regula-
 rium: Nam proposito dubio: An in prohibitione nuper edi-
 ta de rebus Regularium non alienandis, comprehendatur
 generalis hypotheca, nec ne? S. Congr. consensit non com-
 prehendi.*

QUÆRES VII:

940. An Monasterium possit emere aliquod stabile
 cum onere solvendi aliquem annum censum?

Resp. posse. Donatus cit. quest. 67. Quia hæc
 non est alienatio, sed acquisitio stabilis. Pro
 eo autem onere nulla debet hypotheca, seu obliga-
 tio fieri super bonis Monasterii, sed solum res illa
 obligari debet, quæ est subjecta censui.

QUÆRES VIII:

941. An Arborum incisio, & excisorum venditio sit
 alienatio, quæ fieri non possit sine assensu Apostolico?

PRO claritate sunt certa dividenda ab incertis.
 Et quidem certum est, eam, quæ radices non
 emittit, arborem dici non posse.

Arbores autem sunt diversi generis. Aliæ nam-
 que sunt frugifera, & feraces, quæ reddunt fructus;
 vel naturales, quales sunt, quæ ex natura sua ab-
 que hominis industria fructus producunt, ut poma,
 fici, &c. Vel industriales, quales sunt, quæ sine ho-
 minis industria non reddunt fructus, uti vites, &
 olivæ in ordine ad vinum, & oleum.

942. Et quidem hæc sine justa causa cadens pec-
 cat mortaliter, & tamquam latro puniunt Insuper
 earum incisionem esse alienationem, & sine assensu
 Apostolico fieri non posse est certum; quia hæc arbo-
 res cedunt solo, sunt destinatæ ad fructum annuum,
 & substantia fundi sit notabiliter deterior, si incisio
 sit in magna quantitate. Tum quia incisio arborum
 æquiparatur demolitioni domorum,

943. Unde non incurreret pœnas. 1. Qui ca-

de-

derit in parva materia, puta duas, vel tres arbores.

944. 2. Si incisio fieret, in quantum arbores
 sunt vetustæ, ac inutilis, atque inde indigent renova-
 ri, ut sunt vites vetustæ, malus arida vetus, &c. & lo-
 co earum alia plantentur. Vel si arbores essent nimis
 densæ, & opacæ, quia densitas, & opacitas, seu um-
 bra impedit, & nocet fructibus; unde tunc casio
 esset licita, quia ex ea vix fieret fructuosior.

945. 3. Si arbores sint fructifera, sed cædæ,
 tales solent esse arbores Nucum, Castaneorum, Glandi-
 um, &c. hæc namque sunt duplicis generis, alia sunt
 primario destinata ad fructus Nucum, Castaneorum,
 Glandium, &c. & harum alienatio cadit sub prohibi-
 tione, juxta dicta num. 941.

Alia sunt primario destinata ad cætionem, ut
 fructificanti in ratione ligni, & harum alienatio non
 cadit sub prohibitione, quia hæc arbores per incisio-
 nem sunt in fructu, & fructus non prohibentur ali-
 nari.

946. Firmatur ex decisi. Rotæ Rom. quàm re-
 fert Donatus quest. 69. quæ determinatur: *Quod ad
 incurandas pœnas Extravagantis requiruntur, non solum,
 quod incisio arborum sit in magna quantitate, & quod ar-
 bores sint destinatæ ad asserendum fructum annuum, &
 quod non sint cædæ, sed etiam requiruntur, quod deterio-
 ratio fundi sit notabilis.*

947. Aliæ arbores non sunt fructifera, nec fe-
 races: ut Ulmus, Fraxinus, Platanus, Populus, Sa-
 lix, &c.

948. Ex his quamplures sunt cædæ, quæ scilicet
 inseruntur, ut cadantur, quæque per incisionem
 sunt in fructu, & renascuntur, adeoque per earum
 incisionem fundus non deterioratur, sed melioratur,
 & est in pretio, hujusmodi sunt arundinetum, arbo-
 res sylvæ cædæ, nemoris, &c.

949. Harum arborum infructiferarum, aut cæ-
 dærum incisio, & excisarum venditio non est pro-
 hibita. Donatus cit. quest. 69. Bord. ref. 27. num. 14.
 & 18. & desif. 52.

Non quidem incisio; quia jura incisionem, &
 alienationem arborum utilium prohibent, minime
 inutilium, aut damnificantium: recentitæ autem ar-
 bores, seclusa incisione, sunt inutilis, & infructifera;
 & per incisionem sunt in fructu, & lucrum afferunt
 Monasterio in ratione ligni. Unde non conservatio,
 sed earum incisio est utilis, quia ordinatur, & est ne-
 cessaria ad fructum.

Non est prohibita earundem arborum excisarum
 venditio; quia arbores excise non sunt arbores, sed
 ligna, & fructus sylvæ, ac nemoris; fructus autem
 non prohibentur alienari. Vide num. 934.

QUÆRES IX:

950. An possit Prælati Regularis bona unius Monas-
 terii divitis in aliud transferre?

Resp. non posse, quamvis ambo Monasteria sint
 illi subjecta. Donatus quest. 84. Quia talis
 translatio est alienatio, per quam transfertur domi-
 nium directum, aut utile, seu usufructus.

951. Probabile autem est id, quod docet Ant.
 à Spir. Sanct. tom. 3. de Priv. Regul. tract. 2. disp. 1.
 num. 133. Quod possit Provincialis de consensu Ca-
 pituli, seu Communitatis Conventus dare libros ali-
 quos superfluos unius Conventus alteri Conventui
 ejusdem Provinciæ, cujus Bibliotheca de novo inci-
 pit, nam sic dicitur Epikeia.

952. Certum tamen est, quod possit mobilia
 pretiosa Monasterii accommodare ad breve tempus;
 quia per accommodationem non transfertur domi-
 nium.

QUÆRES X:

953. *Quid dicendum de subditis?*
 Erratum est, quod si unus Religiosus donet mo-
 nasterii pretiosum alteri Religioso ejusdem Mo-
 nasterii, non incurrat pœnas alienationis, licet pec-
 care possit contra paupertatem, juxta dicenda de
 Paup. Relig. Quia dominium non transfertur de Mo-
 nasterio, sed residet penes idem Monasterium, & so-
 lum transfertur usus de fratre in fratrem.

954. Difficultas est, si donet Religioso alterius
 Monasterii ejusdem Provinciæ, aut Religionis.

Non incurret pœnas alienationis, teneo cum Ant.
 à Spir. Sanct. de Priv. Regul. tract. 2. disp. 1. à num. 169.
 Riccio, Tamb. & Del-Bene tom. 2. cap. 17. dub. 3. n. 15.

955. Ratio eorum est; quia Extravagatis, & De-
 cretum prohibet alienationem, ne bona Ecclesiæ au-
 ferantur ab Ecclesiis; materialiter autem se habet, &
 parum refert, quod bona sint unius, vel alterius Ec-
 clesiæ, dummodo sint Ecclesiæ. Ita contingit in casu
 quia licet Religiosus det Religioso alterius Monas-
 terii, aut Provinciæ, sed ejusdem Religionis, bona do-
 nata verè sunt sub dominio Ecclesiæ, dum non do-
 nat Sæcularibus.

956. Hæc ratione Bordonus ref. 27. num. 3. do-
 cet, bona unius Ecclesiæ posse commutari cum bo-
 nis alterius Ecclesiæ.

957. At hæc ratio nimis probat, probat enim,
 Prælatum posse sine assensu Apostolico bona unius
 Monasterii divitis in aliud transferre, absque eo quod
 incurrat pœnas alienationis; quod negatum est su-
 pra in num. 950. Item, quod Religiosus donare possit
 Religioso alterius Religionis, absque eo quod incur-
 rat pœnas Extravag. quod non negant relati Doctores;
 quia adhuc bona donata non essent donata Sæcu-
 laribus, sed essent verè sub dominio Ecclesiæ, & ad
 usum pauperum, nempe Religiosorum.

958. Finis igitur Extravagantis, & Decreti non
 fuit indemnitas Ecclesiæ in communi acceptæ, sed in-
 demnitas singularum Ecclesiarum, & Monasteriorum
 in particulari, fuit enim finis conservatio divini cul-
 tus in singulis Ecclesiis, & congruæ sustentationis Reli-
 giosorum, & pauperum Christi in singulis Monas-
 teriis; & hæc de causa in singulis bonorum alienationem
 prohibuit, ut constat ex num. 930. qui finis non ser-
 varetur, si bona unius Monasterii possent in aliud etiam
 ejusdem Provinciæ, & Ordinis alienari, sed potius ef-
 fet unum altare spoliare, ad aliud vestiendum.

Hæc

959. Hac ratione prohibitam dico permutationem de num. 996. quia est species alienationis, cum per eam transferatur dominium. *Quarta apud Donatum q. 85. num. 4.*

960. Ratio ergo, cur Religiosus donans mobile pretiosum Religioso alterius Monasterii non incurrat penas Extravag. & Decr. contra alienantes est, quia dictæ pœnæ non incurruntur subditis, sed à Superioribus, ut in num. 850. An autem peccet contra paupertatem, & incurrat penas munera largientium, constat infra. *Vide num. 1051.*

QUÆRES XI:

961. An Capella, & Sepultura possint alienari sine assensu Apostolico?

Premittendum omnino est Capellam, & Sepulturam esse locum sacrum ex n. 626. adeoque ratione spiritualitatis annexæ vendi non possunt sine labe simoniæ. Eadem ratione in cap. *Abolenda 12. de Sepult.* prohibetur vendi laico juri funeris in Sepulchro, videlicet sepeliendi in eo se, suosque successores, & impediendi, ne alii sepeliantur in illo.

962. Et licet vasa sacra ratione materiæ, possint vendi absque simoniæ labe, non sic sepultura, quia licet ratione materiæ, nempe terræ, sit quid temporale, prohibetur vendi jure positivo ex cap. *Abolenda. Ubi*, qui se vendunt, reprehenduntur: *Quid terram vendis? Memento, quod terra es, & in terram ibis.*

963. Quia tamen usus communis est, ut Capella, & Sepultura vendantur cum jure funerandi, uti supra; est omnino querendum caput talem venditionem, & emptionem justificandi à simoniæ labe.

964. Portellus *part. 2. casu 20. num. 2. ait: Dico, sepulturam vendi posse, quatenus terra est seu materia sepulturae, non verò id, quod illi inest sacrum, seu benedictum. Tenet expressè Suarez tom. 1. de Relig. lib. 4. de Simonia, cap. 14. à num. 6. ad 17.* Qui adducunt paritatem de Calice, & Oleo Chrismatis, quæ majorem habent Consecrationem, & tamen vendi possunt ratione materiæ argenti, & Olei. Ita illi.

Item Donatus q. 79. num. 9. refert auctoritatem D. Thom. in 4. Sent. dist. 25. q. 3. art. 3. in resp. ad secundum, quæ est: *Venditio sepultura potest intelligi dupliciter, uno modo, quod vendatur terra sacra pro sepultura, & de hoc est similis ratio, & de venditione sacrorum vasorum, quia cæmeterium consecratum potest vendi ratione terre in necessitate Ecclesiæ, sicut & Calix ratione materiæ, non autem potest vendi ratione consecrationis.*

Quibus favet Peyr. apud Donatum cit. num. 10. dicens, rigorem Canonis, cap. *Abolenda* fuisse fortè contraria consuetudine abrogatum. Ita illi.

965. Non est autem despiciendus Sotus apud Donatum q. 7. 9. Qui tenet, eas vendi, & pretium accipi non ratione spiritualitatis, sed ratione loci honoratoris, non ob respectum ad quid spirituale, quatenus v. gr. ibi Evangelium canitur, sed ob respectum

ad situm, quatenus v. gr. est in parte dextera, propinquiori Altari majori, &c. honor namque, & pompa sunt quid temporale, & pretio aestimabile.

966. Attamen tutius & rectius est dicere, pretium dari, & accipi pro reparatione, & conservatione Ecclesiæ, aut pro sustentatione Ministrorum Ecclesiæ, qui suam occupationem impendunt ministrando spiritualia, quod non est vendere spiritualia (ritè ait Donatus) sed velle habere necessaria ad vitam corporalem, sine qua spiritualia exercere non possumus. Quod est ita verum, ut pretium sustentationis possit in pactum deduci, ut probat Cajet. apud Donatum.

967. Quod fundatur in illo Matth. 10. ubi Christus Apostolos ad prædicandum Evangelium misit, eisque dixit: *Dignus enim est operarius cibo suo.* Ec Pauli 1. ad Tim. 5. *Qui bene præstunt Presbyterii, duplici honore digni habeantur: maxime qui laborant in verbo, & doctrina: Dicit enim scriptura: Non alligabis os bovi trituranti. Et: dignus est operarius mercede sua.* Vide tom. 3. num. 252.

His quantum ad labem simoniæ præmissis.

968. Respondeo ad quæsitum, Capellas, & Sepulturas alienari, & vendi non posse absque assensu Apostolico, quia sunt res, & jura Ecclesiæ, ac proinde comprehenduntur in Extravag. & Decreto. *Donatus quest. 7. num. 11.*

969. Potest autem Prælati sine titulo venditionis, aut alio, quo transferatur dominium, alicui devoto, aut Monasterii benemerito capellam concedere, ita tamen, ut solum usum facti concedat, videlicet, ad se ibi, & suos sepeliendos, ad eam suis sumptibus ampliandam, paramentis ornandam, & decorandam, ita ut non deducatur in pactum aliqua solutio in pretium faciendi pro capella, aut sepultura. Et hoc pacto etiam à Fratribus Minoribus concedi possunt, Capellæ, & Sepulturae. *Lantusca in Theatro Reg. verb. Alienatio, num. 3. & 4.*

QUÆRES XII:

970. An Capella legitime alteri vendita possit, eo mortuo, à Prælato alteri donari, aut vendi?

Respondeo, posse alteri donari, aut vendi extinctis tamen cunctis hæredibus suæ domus, pro quibus concessa supponitur, si primus donatarius, aut emptor, ultra pretium, quod semel pro venditione solvit, nullum redditum annualem reliquit pro ornatu, & conservatione Capellæ. *Portellus part. 2. casu 20. num. 1. Donatus cit. quest. 80.* Quia mortuis hæredibus, jus sepulturae redit ad proprietatem, & dominium Ecclesiæ. Quod est verum, etiam si in Capella sit inscriptum nomen donatarii, aut emptoris.

971. Tùm quia, si hæredibus primi donatarii, aut emptoris defunctis, non posset Capella alteri donari, aut vendi, posset breviter deveniri ad tempus, quo non esset locus alius, qui vellent sepulturam eligere; quod insuper cedit in detrimentum Ecclesiæ, Capellarum, & Ministrorum; nam Capellæ non

non reperirent fideles devotos, qui eas vellent ornare, & Ministri privarentur plurimis elemosynis, quæ eis ex electionibus sepulturae provenire solent & quibus vivunt, atque illis proflus adderetur onus Capellarum orandi.

972. Si verò donatarius, seu emptor Capellæ reliquerit dotem, videlicet aliquem redditum annuum perpetuum pro ejus ornatu, & conservatione, quamvis *Rodr. apud Donatum cit.* etiam affirmet;

973. Dicendum tamen est, quod non possit alteri donari, aut vendi. *Port. & Donatus cit.* Quia per illum redditum annualem (ait Donatus) videtur defunctus cum Ecclesiâ pactum fecisse, ut nunquam alius ibidem sepeliatur, pacta autem legitime inita, etiam post mortem sunt servanda. *Cap. Anigonus 1. de Pænis.* Tùm quia ita est communis praxis, ut Capella ritè ab Ecclesiâ alienata, in posterum nullatenus ab eadem revendatur; secus, si foret concessa ad nudum usum, aut sine debito pretio. Ita ille.

QUÆRES XIII:

974. An alienantes Reliquias Sanctorum sine assensu Apostolico incurrant penas Extravagantium.

Difficultas procedit de Reliquiis existentibus sub dominio, & potestate Ecclesiæ, minime de iis, quæ stant apud personas particulares, aut quæ à mercatoribus à partibus infidelium afferuntur; hæc quidem considerantur ut res propriæ, adeoque liberè absque ullo assensu alienari possunt.

975. Insuper certum est, quod Superior Ecclesiæ possit aliquod Reliquiæ fructuum, pietatis causa, personæ extoræ, & beneficentiæ largiri, si partes Reliquiæ ejusdem Sancti in ea remaneant; quia (ut ait Donatus *quest. 562.*) Ecclesiæ decet non desicere, & pietas dilatare. His præmissis.

976. Reliquias alienantes incurvere penas Extravag. tenent *Gemenfis, Riccius, & Donatus cit.* quia Reliquiæ sunt mobilia pretiosiora, quam vasa Sacra nam adorandæ exponuntur; non sic vasa.

977. Respondeo non incurvere penas Extravagantes *Bord. ref. 27. num. 62. Diana p. 4. tract. 4. ref. 223. verb. Notandum. Fagnanus lib. 3. Dec. cap. Cum ex eo 2. de Reliquiis, num. 35.* Quia Extravagans, & Decretum expressè loquuntur de mobilibus pretiosis temporalibus, & in ratione valoris, seu pretio aestimabilibus, minime de pretiosis spiritualibus, & in ratione honoris.

978. Verum tamen est, quod translatio Corporum Sanctorum de uno in alium locum sit prohibita, in cap. *Corpora, de Consecr. Diss. 1. Corpora Sanctorum de loco ad locum nullus transferre præsumat, sine consilio Principis, hoc est Pape, vel Episcopi, & Sanctæ Synodi, videlicet Canonicoorum.*

979. Qui autem sine debita licentia Corpus Sancti de uno in alium locum transferret, non incurret penas Extravagantes, sed esset puniendus arbitrio Judicis; quia nulla est in jure apposita pœna.

980. Idem esset dicendum de Superiore Regu-

lari, aut alio, qui Reliquiam insignem extraheret; quia Ecclesiâ ejus Sancti decore privaret.

QUÆRES XIV:

981. An pecunia Regularibus relicta ad finem celebrandi perpetuam Missam pro aliquo defuncto, possit investiri in imponendo censu supra bona propria Monasterii, aut in fabricanda parte Conventus?

Afirmant quoad fabricandam partem Conventus *Peyr. in Form. lit. Actap. 11. num. 2. & Donatus tom. 4. tract. 7. q. 881. 1. & tom. 11. part. 2. tract. 14. 75.* Quia possunt Religiosi Ecclesiâ, seu Monasterium recipere sub obligatione Missæ quotidianæ; igitur, & illa reparare sub onere Missæ.

2. Quia pars Conventus fabricata est fructifera æquivalenter; nam Religiosi deferentes Conventum possent domum pro habitatione conducere, à qua conductione eosdem fabricatio liberat.

3. Quia in Ecclesiâ diruta non possunt sacrificia, & officia celebrari, nec cadavera sepeliri, adeoque non possunt ex ea recipi emolumenta, quæ ex Ecclesiis solent percipi solent: igitur Ecclesiâ reparata est actu fructifera, ac proinde capax, ut suffineat onus Missæ perpetuæ, juxta mentem S. Congr. de Celebr. Missarum.

982. Respondeo tamen omnino non posse. *Diana p. 10. tract. 16. ref. 72. Pelliz. tract. 6. cap. 3. num. 53. Tamb. cit. num. 13. & Bord. ref. 25.* Qui solum affirmat cum hac limitatione, videlicet: si postea ex accretione provenientium Monasterii ematur nova proprietatis, quæ actu fructifera. Ratio est, quia S. Congr. in Dec. de Celebr. Missarum expressè vult, pecuniam relictam esse investendam in bonis immobilibus fructiferis; in allatis autem duobus casibus nihil novi acquirit Monasterium, unde fructus habeat ad onus Missæ sustentandum.

983. Ad rationes in oppositum. Ad 1. patet disparitas, quia in concessione Ecclesiæ, seu Monasterii datur proprietatis simul cum onere; in nostro verò casu datur pecunia eo sine, ut transferatur in stabile fructiferum.

Tùm, quia acceptationem Ecclesiæ, seu Monasterii sub onere Missæ perpetuæ, solum puto concedendam Religiosis divitibus, qui alios habent redditus liberos, unde vivunt, minime universaliter etiam Mendicantibus, qui ex puris elemosynis sustentantur; de quibus infra.

Secunda, & tertia ratio non probant universaliter, sed solum quando fabricaretur Ecclesiâ omnino inepta ad solita emolumenta, aut pars Conventus, ex ejus defectu Religiosi pro habitatione locabant domum. Ad 2. autem dico, non sufficere æquivalentiam, quia hæc non sublevarit Sacerdotis indigentiam, qui est finis S. Congr. cum enim Sacerdos actu indigeat; actu debet res immobilis fructificare.

984. Ad 3. dico, talem fructificationem non sufficere, quia non est realiter nova fructificatio. Vel enim

enim consideratur in ordine ad Ecclesiam, & Monasterium ex diruto reparatum, & sic cedit in commodum ipsius Ecclesie, & Monasterii, ac ipsorum Religiosorum, ut ibi habitent, & sua ministeria exercent; minime in animæ defuncti fructum, & utilitatem, sed potius in ejus damnum. Vel consideratur in ordine ad emolumenta, quæ ex Ecclesia reparata de novo percipiunt; & sub hac consideratione fructus apparet novus, at non est realiter novus, ut requiritur ad onus Missæ sustentandum, æquivalens enim fructui, quem ante destructionem ex Ecclesia apta Religiosi percipiabant; unde sicut tunc, quando Ecclesia erat apta, non poterant Religiosi pecuniam pro Missa perpetua relicta investire in ipsa Ecclesia, assignando pro fructu sustentativo oneris Missæ emolumenta, quæ fortè in majori summa tunc temporis percipiabant, ita nec poterunt modo pro reparationem, in eadem Ecclesia reparata investire, assignando pro fructu sustentativo oneris Missæ, emolumenta, quæ ex ea in minori summa ob temporum sterilitatem modò percipiunt; & sicut tunc pecunia non diceretur applicata in bonis stabilibus fructiferis, uti S. Cong. requirit, ita nec nunc.

985. Hujus ratio est, quia S. Congr. in hoc Decreto intendit dare Sacerdoti pro novo onere novum stipendium cum effectu pro ejus sustentatione, ne ex defectu stipendii, voluntas testatoris non adimpleatur, & ejus anima suffragiis privetur; unde per S. Congr. res illa fructifera dicitur; quæ novum realiter, & cum effectu affert fructum, ita ut aliquid re vera addat Monasterio pro Sacerdotis sustentatione.

986. Ex hac ratione fateor, quod si ex pecunia relicta pro Missa, fabricaretur pars Conventus, ita ut subitus fabricarentur domus locandæ Sæcularibus, vel repararetur prædium, quod ex tali reparatione daret fructum proportionatum oneri Missæ, utique esset bene investita, quia ex ea proveniret fructus sustentativus oneris Missæ, uti S. Cong. requirit.

987. Denique, opinio Peyr. & Donati aliquam potest probabilitatem habere pro Monasterii divitiis, quæ alios habent redditus liberos, unde honestè vivant; ita ut valeant satisfacere oneri, sine periculo damni animarum; nullo pacto potest habere locum in Monasteriis mendicantium pauperum, qui de elemosynis vivunt.

Hi quidem mendicantes nullo pacto possunt sine peccato mortali, atque injuria p. cunias sic relictas, aut capitula extinguere, five ad debita solvenda, five ad Monasterium fabricandum, aut reparandum, cum evidens sit animarum damnus ex certa suffragiorum amissione; quoniam, si exinde indigentiam Monasterii ex una parte sublevent, illud reparando, aut debita solvendo, ex alia augent in perpetuum posteros annuum censum extinguendo; & Sacerdotes vix sufficientes ad satisfaciendum oneribus ex quotidianis elemosynis ad quas pro necessaria Monasterii sustentatione, cum sudore, ob Monasteriorum ac pauperum multitudinem, atque ob tempo-

ris penuriam, recurrunt; erunt omnino impotentes ad satisfaciendum Missarum oneribus, præfatis pecuniis, aut capitalibus extinctis correspondentibus.

Animadvertant igitur Superiores, & Divinum iudicium reformident; quoniam iustorum Defunctorum animæ, quo diuis Purgatorii igne cremantur, eo acrius contra hujusmodi impios apud severum iudicem clamant.

988. Hi tamen Superiores, qui sic pecuniam illam insumerent, non incurrerent penas Extrav. contra alienantes; quia revera non alienarent, cum in utilitatem ejusdem Monasterii remaneret impensa, ut in num. 928. incurrerent autem penas Decreti S. Congr. de Celebr. Missarum relati in tom. 3. num. 5. 989. Certum tamen est, onus Missæ non incipere post dispositionem pecunie, nec post acceptationem Ecclesie, sed post investitionem, quia sicut tunc incipit stipendium, ita & onus.

De alienatione agunt Donatus tom. 1. p. 2. tr. 14. Castropal. p. 2. tr. 12. disc. unic. punct. 15. Bord. ref. 27. 26. & 126. Ant. à Spir. Sanct. de Priv. Regul. tract. 2. disp. 1. sect. 4. §. 1. Fagnanus in lib. 3. Decr. cap. Nulli 5. de Rebus Eccl. non alien. Pirhing. in Comp. lib. 3. tit. 13. Phæbus lib. 2. tit. 12.

LARGITIO MUNERUM

990. EST prohibita regularibus utriusque sexus (Religiosis militariibus exceptis) tam inter se ipsos, quam in ordine ad externos, & sæculares à Clem. VIII. per Bullam incip. Religiosæ Congregationes 18. Junii 1594. Quæ Bulla non condidit novum jus, sed renovavit antiquum, cap. Non dicitis 12. q. 1. Cap. Monachi, de Statu Monachorum, & cap. Cum ad Monasterium sub eodem rit. sed apposuit penas. Unde id, quod antea erat illicitum, aut licitum, ita modo.

Prohibetur tamen per hanc Bullam largitio fructuum, seu pecuniarum, & rerum mobilium non pretiosarum; quia largitio honorum immobilium, aut mobilium pretiosorum est alienatio aliunde prohibita, ut supra.

Partus intellectus non comprehenduntur in Bulla, tales sunt conciones, lectiones, & similia scripta, imò expressè ibi excipiuntur: unde possunt absque peccato aliis donari, imò Religiosus ad aliam Religionem transiens potest ea secum absque licentia transferre. Vide num. 1114.

991. Causæ finales dictæ Bullæ sunt quatuor, in eadem expressæ. 1. Ut Regularium disciplina conservetur, & labefacta restituatur. 2. Ut bona Monasteriorum, aut à Religiosis acquisita, etiam redditus, & elemosynæ non dilapidentur, & dissipentur. 3. Ut votum paupertatis integre observetur. 4. Ut prava Regularium ambitio evitetur.

992. Penæ sunt perpetua infamia, privatio vocis activæ, & passivæ, privatio ipso facto dignitatum, graduum, munerum, & officiorum; quæ habent, & inhabilitas ad illa, & similia in futurum. Nominè dig-

dignitatum, graduum, munerum, & officiorum, veniunt ea; quæ sunt cum superioritate, & jurisdictione ordinaria, vel delegata conjuncta; unde non veniunt Vicarii, Subpriors, Lectores, Confessarii, &c. Ita Donatus tom. 1. part. 2. tract. 15. quest. 26.

993. Quæ penæ sunt impositæ contra ipsos Religiosos, sive Superiores, sive subditos munera dantes. Privatio vocis activæ, & passivæ, & inhabilitas ad officia in futurum quoad forum internum incurruntur ante Judicis sententiam declaratoriam, quia sunt penæ privativæ, quæ actionem hominis ad sui executionem non requirunt. Priores penæ non incurruntur ante sententiam declaratoriam Judicis, quia sunt penæ privativæ, quæ actionem hominis ad sui executionem requirunt, ut in num. 179.

994. Satis autem probabile est nullam penam (excepta censura) incurrî in foro conscientie ante sententiam condemnatoriam, aut declaratoriam delicti, si penam sit lata sententia. Donatus cit. q. 2. 5. cum Suarez, Sanchez, Avila, & aliis. Quia nemo debet esse excoquitor penæ contra se ipsum, ut innuit in num. 280. Quoad forum autem fori certum mihi est cum Com. nullam prorsus penam, neque censuram (excepta censura ob notoriam perusionem Clerici, de qua suo loco) incurrî ante sententiam, uti supra. Vide num. 1011.

995. In recentia Bulla Clem. nulla imponitur censura, contra largientes, sed relatæ privationes, & inhabilitates.

996. Donatarii verò, seu recipientes à Religiosis munera non incurrunt dictas penas, sed solum tenentur ad restitutionem in foro conscientie ante omnem sententiam. Donat. cit. q. 28. quia restitutio non est pena, fed debetur. Habetur ex verbis ipsius Bullæ; ut sequitur.

Quod si, vel ab aliquo particulari Religioso, vel à Superiore quopiam, Generali, Provinciali, aut alio quocumque fungente, aut à Conventu, Capitulo, vel Congregatione, sive ab Universò Ordine, & Religione quidquam receperint, id quod acceperint, suum non faciunt. Verum ipso facto, absque aliqua monitione Judicis, Decretis, Sententia, aut declaratione ad illius restitutionem omnino in utroque foro tenentur: adeo, ut restitutione ipsa realiter non facta, neque etiam in foro conscientie absolvi possint.

Hanc autem restitutionem fieri volumus, non privatim ei Religioso, qui donavit, sed ei Monasterio, Domui, vel alteri Loco, de cuius bonis facta est largitio, vel si non de ejus bonis donatum est, in quo idem Religiosus donans professionem emisit: vel si nomine totius Capituli, Conventus, aut Congregationis, vel Universi Ordinis, seu Religionis donatio facta extiterit, pariter communi mensa, aut massa, cujus nomine donatum fuerit, accepta munera restituantur; ita ut nec qui donavit, nec Conventus, Capitulum, Congregatio, Ordo, aut Religio, cui restitutio faciendâ est,

illam remittere, & iterum condonare, aut recipientem ab obligatione restituendi eximere, vel ut in pauperes erogat, concedere, quoquo modo possit.

997. Plures apud Donatum, & novissimè Mendoniam in Epit. verb. Paupertatis votum, num. 7. dicunt, Bullam Clem. VIII. de largitione munerum in Hispania, & pluribus aliis Provinciis non fuisse usum receptam; maxime quoad penas, quod etiam tenet Diana p. 1. tract. 6. ref. 1. Quod negat Donatus. Et maxime in Italia, nam quotannis mense Januarii legitur cum moderatione, & declaratione Urbis VIII.

998. Urban. namque VIII. per Bullam Nuper, editam 16. Octobris 1640. innovavit dictam Bullam Clem. VIII. dammando omnem præsentem non usum, illam tamen moderavit, & declaravit, ut sequitur.

999. Declaravit, & declarat, munera à Religiosis utriusque sexus tribui posse ex causis gratitudinis, concillationis, benevolentie, ejusque conservationis erga ipsam Religionem, vel Conventum, aliusve causis ex sui natura actum virtutis, & meriti continentibus, modestè tamen, ac discretè, & dummodo id non fiat, nisi à Superiorum localium licentia, ac etiam cum consensu majoris partis Conventus, si talis consensus de jure, vel ex constitutionibus, seu consuetudinibus eius, jusque Religiosis respectivè in hujusmodi casibus requiratur.

1000. Consensum verò Conventus in eisdem ejusdem Constitutionis ad leviora esculentia, aut poculentia, seu ad devotionem, & Religiositatem pertinentia munuscula largienda, &c. requisitum, intelligi debere de consensu alias de jure requisito, & ubi concurrebat ambitionis suspicio, qua cessante, nec in his requiri licentiam Superiorum in scriptis in §. 4. ejusdem Bullæ requisitum, sed sufficere licentiam etiam ore tenus eisdem concessam, declaratur.

1001. Comestiones autem, comperationes, & convivia in excipiendis præsertim Benefactoribus, Protectoribus, vel Ordinariis honorificis, & laudè, de quibus in §. 5. & 6. ejusdem Constitutionis, censeri tantummodo prohibita, si decentiæ status regularis adverterentur.

1002. Restitutionem verò receptorum Conventibus faciendam, de qua in §. 7. ibidem cautum est, intelligi debere de Conventibus, ad quos data, donata, seu missa de jure pertinent, si id commodè fieri potest; aliis Conventui ejusdem Religionis viciniori loco, ubi petita fuit absolutio, restituantur.

1003. Insuper eadem facultate sibi tributa omnes, qui hucusque adversus supradictas Constitutionis Capitula hic moderata largiti fuerunt, vel receperunt, à penis quibuscumque in eadem Constitutione inflatis, & incurris, posse, & debere à propriis Confessariis absolvi in foro conscientie, etiam

etiam non facta prius hujusmodi rerum donatorum, seu datarum restitutione. *1004.* Quoad eos vero, qui præter modum prædictum graviori Religionis detrimento largiendi, vel recipiendi, transgressi sunt, sed ob inopiam restituere nequeunt: Eadem Sanctitas concedit Majori Pœnitentiario, ut de præteritis usque ad diem data præsentium in foro conscientiarum absolvat, dispenset, & condonet, seu absolvi, dispensari, & condonari mandet, prout in Domino magis expedire judicaverit.

1005. Mendo in *Epit. cit. num. 5.* docet, quod donans sine licentia extraneo aliquid ex suo peculio, non teneatur restituere Monasterio, nec extraneus ad restitutionem tenetur; quia præsumitur Religiosum consentire, ne honor illorum periclitetur. Insuper ratio potest esse; quia peculium, quod in aliquibus Religiosis ex redditibus Monasterii assignari solet particulari Religioso, assignatur, ut illud impendat in usus suos: Unde Religiosus ejus partem alteri donans, dat illi usum rei, quo ipse se privat, in quo Superior non præsumitur invitus, cum nullum damnum Monasterio cedat.

1006. Valdè roboratur ex *ref. 9.* quam tradit Diana *part. 1. tract. 6.* ubi inquirens: An Religiosus de annuis redditibus, ex Superioris licentia ad suum usum concessis, sine aliqua restrictione, possit libere parcius vivendo, aliis donare? Respondit cum pluribus,

Affirmativam sententiam probabilem esse judicium cum licentia saltem tacita sui Superioris. Et ratio est; quia hæc Bulla prohibet tantum largitiones nuncurum, ex quibus gravia incommoda, & mala Monasteriis inferuntur. Sed donatio eorum, quæ Religiosi parcius vivendo largiuntur, non afferunt multum damni Monasterio, ut patet: Ergo, &c. Probatur minor. Nam in tali donatione, Religiosus nullum damnum infert Monasterio, sed genio suo, & ventri, & concordantia suæ personæ, cui hæc detrahit, & parca vivendo auferit. Ideo ex hac opinione datur occasio Religiosis, ut libentius frugalitati, & moderato sumptui assuecant, dum sciunt, ea, quæ de sibi necessariis detrahunt, posse licite Parentibus, & aliis de se benemeritis donare; & in aliis licitis operibus expendere.

1007. Dicta potiori jure procedunt de Monialibus quoad redditus particulares vitalitios à suis cognatis illis assignatos, quorum Monasterium solum est usufructuarium, eorum tamen usus est ipsis Monialibus concessus.

QUANTITAS DONANDI

1008. PRO qua Superior possit sibi, & suis licentiam concedere, non est à jure præscripta. Plures apud Donatum *quæst. 5.* volunt, quod possit Religioso de bonis mobilibus, seu fructibus sibi applicatis, concedere licentiam donandi usque ad decem aureos, ex pia, & rationabili causa, puta pro cognatorum nuptiis, pro gratitudine, aut

alia causa virtutis. Alii tenent, quod possit usque ad duodecim, aut quindecim aureos singulis annis. Alii duos, vel tres aureos singulis mensibus. *Vide num. 852. & 1021.*

1009. Atque quidem certa regula tradi non potest: unde quantitas præscriptio remittenda est arbitrio prudentiæ, circumstantiis consideratis, quantitate reddituum, & qualitate personarum, causa, spe, loco, & tempore.

Pro ea autem quantitate, pro qua Superior Regularis potest dare licentiam donandi suis Religiosis, potest etiam Superiorissa suis Monialibus, nisi in aliquo præceptivam limitationem habeat à suo Superiore majori, nempe ab Ordinario. *Diana part. 2. tract. 6. ref. 22.* Certum tamen est, quod donans sine Superioris licentia in quantitate sufficiente ad mortale, mortaliter peccet. Pro qua re vide *verb. Quantitas super inter domesticos.* Ubi de furto Religiosorum.

Quantitas autem duorum aureorum, licet sit notabilis, & sufficiens ad peccatum mortale contra votum paupertatis, non est notabilis, & sufficiens ad incurrendas penas Bullæ, sed est in jure modica: unde non erit sufficiens ad penas, si non excedat decem aureorum summam, ut in simili dictum est in *tom. 2. à num. 7. ad 9.*

CAUSA VIRTUTIS

1012. NON est prohibitum donare; Bulla enim solum prohibet donationes ex mera liberalitate, & ob fines num. 991. expressos. Ceterum non intendit tollere jus naturæ, ut constat ex moderatione, & declaratione Urbani VIII. *de num. 999.*

1013. Hinc licitum est, primò: Superiores, & personas Monasterio à benemeritis hospitari, & eorum adventus honorare, dum modo id discrete fiat, *vide n. 1001.* Secundò: Aliquid donare ad captandam benevolentiam personæ, à qua Monasterium sperat bona obtinere, aut ejus favore difficultia exigere, *vide n. 999.* Tertio: Ratione gratitudinis in beneficiorum acceptorum memoriam; quia gratitudo est virtus jure naturæ debita, ut infra de *Simonia, vide n. 999.* Quartò: Causa remuneratonis, ob laborem impensum, & servitia præstita; remuneratio namque de gratitudine sapit simul, & de justitia.

1014. Imò gratitudo, & remuneratio exposcit, ut plus reddatur, quam sit acceptum. *Donatus q. 8.* Imò Diana *part. 1. tract. 6. ref. 16.* tenet, donationem posse excedere in quarta parte valorem meritum, & beneficiorum.

1015. Hinc ultra justum salarium, possunt Religiosi, & respectivè Moniales, aliquid donare Advocatis, Procuratoribus, Medicis, Confessariis, Militræ, &c. tunc enim gratificatur, seu remuneratur affectus, patientia, assiduitas, charitas, felix exitus litis, &c. hæc namque solo nomine dicuntur donationes; revera tamen sunt satisfactioes, & natura-

tu-

turæ debita: Nec cedunt in præjudicium Monasterii, sed in ejus utilitatem, & decorem; nam benefactores fovent ad magis in posterum benefaciendum.

1016. Pariter possunt aliquid donare Moniales Ordinario loci ob assiduitatem in susceptione Habitatus, Professionis, &c. *Diana part. 1. tract. 6. ref. 24.*

1017. Denique aliquid dare possunt Religiosi nautis, &c. ne ab illis male tractentur.

RATIONE ELEEMOSYNÆ

1018. POSSUNT Religiosi de suorum Superiorum expressa, aut tacita, seu rationabiliter præsumpta licentia licite, & absque læsione paupertatis, aliquid dare pauperibus, & indigentibus, maxime, si sint parentes, & consanguinei; quod possunt facere, dando id, quod eis superest de concessis ad usum, aliquid subtrahendo de victu. *Donatus q. 9. cum Riccio, Bonac. & Diana.*

1019. Elemosyna enim est actus excellentioris virtutis, Charitatis scilicet, aut Pietatis, si fit erga consanguineos pauperes; unde non est prohibita in Bulla Clem. VIII. sed expresse in prohibitione exceptuata his verbis: *Nisi reipsa pro Divino cultu, & veris Christi pauperum indigentis, & servito in hoc charitatis ordine, & habita necessitatis ratione, de consilio, & consensu Superiorum sublevandis. Aut alias in rebus licitis, &c.*

1020. Hinc Mendo in *Epit. cit. num. 11.* cum Portello, & Diana docet, quod si Religiosus parentes summe indigentes habeat, possit de Superioris licentia illis succurrere per eas, quæ suo labore, aut industria acquisiverit, puta per elemosynam suæ prædicationis, aut alterius sui honesti laboris. Et si hoc non sufficiat, possit extra Monasterium ad tempus degere, ad illis subveniendum. *Vide tom. 2. num. 267. 271.*

1021. Et *Donatus tom. 3. tract. 15. quæst. 36.* docet cum multis, Moniale licite posse redditus sibi ad usum concessos de licentia Abbatis religiosè, & discretè dare propinquis indigentibus, & maxime nobilibus, si causa pia, & rationabilis adfit, qualis est, si sint pauperes. Idem docet *Verricelli tom. 1. rr. 3. quæst. 29. num. 1. & 10.*

Dicitur discretè, videlicet moderatè, ad eorum indigentiam sublevandam, & ut honestè vivant, minime ad eos ditandos. Ratio autem est; quia donare propinquis egentibus est opus honestum, neque paupertati oppositum.

Imò *Faber. cum Nav. & aliis apud Malstritum disp. 14. à num. 45.* docet, licere Religioso benemerito, ut aliqua elargiatur cognatis pauperibus ad conservationem sui status. Idque probat ex eo, quod refert *Nav. Com. 2. de Regul. num. 23. Quod Dominici S. Stephani Salmanticae solent Magistris ejusdem Ordinis Cathedralis Magnorum stipendiiorum ibi Regentibus permittere, ut ex illis cognatis pauperibus subveniant.* In quantum natura non patitur, ut Religiosus benemeritus

permittat suos propinquos in gravi necessitate, maxime ad extremam proximam constitui; aut sic constitutos sine rubore cernat.

Idem confirmat Mendo in *Epit. cit. num. 5.* dicens: *Potest Prælati, cui à majori Superiore non est restricta potestas, concedere licentiam ad quantis quantitate moderatam infamandum, maxime, si Religiosus eam habeat ex stipendio Cathedralis, aut simili. Moderata autem est, dum non accedat ad aliqua millia aureorum.*

Tanta tamen quantitas non est practicanda, nec permittenda. Nec id, quod tenet, & probat *Verricelli tract. 8. quæst. 52.* quod Monialis possit suo confessorii munera de licentia Abbatis frequenter dare, quæ in anno ad valorem triginta aureorum accedant; quia hoc est latere aperire viam ad immoderata peculia, & redditus retinenda; nam si tantam summam potest soli confessorio dare, in Monasterio centum Monialium possent tria aureorum millia illi donari. Imò singulæ Moniales (aliis dispositionibus, & usibus ex quamplurimis titulis computatis) possent valdè notabile peculium sibi licitum reddere. Quod obstat fini Bullæ Clem. VIII. & Urban. VIII. de n. 991. Debent igitur hujusmodi donationes esse discretæ, ut non excedant licentiam honesti, & hoc pacto permittendæ, tunc namque habet locum motivum prudentiale *Verricelli cit. quæst. 51. n. 3.* quod Religiosi scientes, posse hos redditus propinquis donare, tunc abstinent à luxu, cæterisque superfluis, quæ paupertatem destruant.

1022. Potiori jure Religiosus potest de Superioris licentia suam elargiri pitantiam, & solum non potest, Superiore invito; quia Religiosus est solum usufructarius. Per hoc autem differunt Dominus, usufructuarius, & usufructus; quod Dominus potest de ipsa re quoad substantiam disponere ad omnes usus, destruendo, vendendo, donando, &c. Usufructuarius potest de fructibus ipsis rei ad omnes usus disponere, tam in sui, quam aliorum utilitatem, integra remanente substantia rei. Usuarius verò solum disponere potest de fructibus in propriam tantum, minime in alterius utilitatem, unde vulgo dicitur habere usum asinarum: sunt usufructuarius ratione voti paupertatis, adeoque nihil disponere possunt ad aliorum usum, & utilitatem sine licentia expressa, aut tacita sui Superioris, de qua infra. Unde *D. Benedictus* erat solitus dicere: *Monachus habens obtulum, non valet obtulum (supple tu) sine licentia.*

1023. Denique de hujusmodi elemosynis dicere loquens noster *Emm. Robr. in Summ. part. 2. cap. 33. num. 5. ait: Nec ego vellem, quod Prælati, ac Procuratores, & alii Regulares privati in hoc essent servatissimi: quia ubi est charitas, & amor Dei, non est, quod adfit scrupulus.*

1024. Et ritè; quia à discretis elemosynis, & operibus misericordiarum, non eximuntur Regulares, qui ad ea alios erudiunt, quoniam Christus *Mat. 15. die Judicii* erga cunctos habet alterius plus memine-

rit, quam operum misericordiae, sive ad vitam: *Venite benedicti, &c. Esurivi enim, & dedistis mihi manducare, &c.* Sive ad interitum: *Discedite a me maledicti, &c. Esurivi enim, & non dedistis mihi manducare, &c.*

CAUSA MORTIS

1025. **N**on potest Religiosus, aut Monialis aliquid largiri, quia hoc sapit testari, quod est illis prohibitum, & contra votum paupertatis.

1026. Monialis verò, quæ fructus reddituum ad suum usum concessor, aut alio modo perceptorum apud se, aut apud depositarium se habere reperit, & vult ex illis Missas pro anima sua dicendas, & aliquid titulo gratitudinis, remunerationis, &c. alicui moniali post mortem largiri, suum desiderium Superiorissæ exponat, eamque pro executione roget, ita ut liberum sit Superiorissæ de illis dispendere. Superiorissam tamen enixe moneo, ut fideliter suæ Religiosæ iustitiam, & honesta desideria adimpleat, ut sic Moniales alacris in Monasteriis degant, hilariter perpetuam patientiam clausuram, & fervidius Deo infervant. Eo maxime, quia aliter se habendo, gravissima sequerentur mala, in gravissimum, nedum voti paupertatis, verum totius disciplinae regularis dispendium. Vide num. 1043.

BULLA NON DISPONIT DE NONDUM ACQUISITIS,

1027. **S**ed de jam acquisitis; quia loquitur de bonis, seu fructibus Monasterii, in cuiusmodi non sunt acquisibilia, sed acquisita, ut in num. 891.

1028. Hinc Religiosus de sui Superioris licentia potest pro sanguineo, aut amico picturam magni valoris, etiam ex sumptibus Monasterii, (modicis tamen) aut alia opera gratis efficere, eique donare. Diana cum Valero p. 1. tract. 16. ref. 6. p. 7. tract. 11. ref. 17. Quia Monasterium non habuit jus in opus illud, nam nondum erat, nec in pretium; quia non est acquisitum, imò est remissum, priusquam debeat.

1029. Pariter potest gratis celebrare aliquot Missas ad intentionem sui amici, quem scit pro eis stipendium accipere. Non potest tamen sine læsione paupertatis dare stipendia à se acquisita pro Missis sibi intra annum à suo Superiore concessis. Diana part. 1. tract. 16. ref. 9.

1030. Religiosus, qui non acceptat donum aliquod, sed rogat, ut illud det sanguineo, aut amico, non peccat contra paupertatem, nec contra Bullam. Diana cit. ref. 8. cum multis contra Sorbo. Quia non accepit, sed solum se habet ut intercessor; adeoque non Religiosus, sed amicus donat, licet precibus, aut amore Religiosi, nec ille de bonis Religiosi, seu Monasterii, sed de suis donat. Si verò accepit, non potest facere, quod nomine suo donetur alteri; quia jam Monasterio acquisivit, juxta illud:

Quidquid Monachus acquirit, Monasterio acquirit.

1031. Soufa apud Dianam cit. resol. 10. tenet non peccare Religiosum; si absque Superioris licentia dispenset pecuniam ab amico, aut consanguineo sibi traditam, ut pro sui libito, quibus vult reservet, dominio tamen apud ipsum amicum reservato; quia ejus solum est dispensator, non dominus, unde non donat nomine proprio.

1032. Hæc autem opinio, loquendo de usu absoluto pecunie, esto sit speculative probabilis, practice tamen est nimis laxa. Diana cit. ac proinde non practicanda; quia talis Religiosus posset eam pecuniam ad omnes sui usus, imò & aliis etiam extra causas virtutis largiri, quod est contra perfectionem paupertatis Religiosæ.

1033. Loquendo autem de usu determinato ad actus virtutis, puta si pecunia esset Religioso tradita dispensanda in elemosynas, in cultum divinum, &c. optima est sententia. Diana cit. Pelliz. de Monialibus, cap. 4. num. 55.

PAUPERTAS RELIGIOSA,

1034. **E**X D. Bonav. Est virtus temporalium abdicativa bonorum, qua quis nihil proprium gerens sustentatur de non suo. Dicitur temporalium bonorum: hoc est pretio æstimabilem, ut detur intelligi, quod per votum paupertatis Religiosus non renunciat jus ad famam, nec honores, & gradus meritis debitos; quia honores sunt premia virtutum.

1035. Unde Religiosus ex vi voti paupertatis excludit à se tres actus; videlicet omnium temporalium rerum dominium, usum fructum, & usum juris, seu usum juridicum, quo scilicet quis habet jus utendi re, quæ est sub dominio alterius, vel ejus usum alteri concedendi; & solum pro se retinet usum facti, ut in num. 1022.

1036. Potest autem Religiosus absque paupertatis læsione res tenere, de illis disponere, eisque uti, dependenter tamen à voluntate sui Superioris, eo modo, quo dictum est supra de larg. munerum, & dicitur modò: sic namque non erit proprietarius; quia dominium est facultas disponendi de re, liberè, & independenter; Religiosus verò disponendo de rebus dependenter à voluntate Superioris; seu de ejus licentia, expressa, aut tacita, semper erit usufructus, & nullum jus exercebit.

LICENTIAM

1037. **A**d delatum usum paupertatis requisitam in recipiendo, retinendo, donando, &c. concedere possunt Superiores immediati, videlicet Superiores locales, Priores, Rectores, &c. quia ipsi sunt dispensatores, & administratores bonorum Monasterii, nisi in aliquo limitentur à Superioribus majoribus. Item Provinciales; quia sunt verè Superiores Prælati. Pro Monialibus Ordinarius, vel Abbatissa.

1038. Non est necesse, ut detur toties, quoties

casus occurrerit, sed sufficit absoluta sine limitatione; quia cum sit semper revocabilis, semper salva, quod Religiosus det, & disponat ex nutu Superioris. Et sic ab uno Superiore data, durat etiam sub alio Superiore, nisi ab ipso successe expressè, vel tacite fuerit revocata. Donatus tom. 3. tract. 15. quest. 17. & 18. quia gratia non expirat mortuo, vel amoto ab officio concedente.

1039. Sufficit, quod sit tacita, & rationabiliter præsumpta, etiam si expressa postulari posset, & ob pudorem, aut aliam justam causam omittatur; quia ex jure: Taciti, & expressi eadem est virtus. Ita Donatus cit. quest. 14. & apud ipsum S. Anton. Rodr. cum D. Thom. 2.2. quest. 3. art. 8. ad 1. qui ait: Tunc non potest facere elemosynam sine licentia Abbatis, vel expressè habita, vel probabiliter præsumpta, nisi forte in articulo extreme necessitatis.

1040. Licentia tacita, & præsumpta est illa, quæ non petitur expressè, sed si peteretur, concederetur; quod relinquatur iudicio prudenti, circumstantiis consideratis personarum, causarum petitionis, & usus rei, qui petitur.

1041. Universaliter Religiosus peccat contra paupertatem graviter, vel leviter juxta gravitatem, vel levitatem materiam, recipiendo, retinendo, donando, si Superior sit invitus quoad substantiam recipiendi, retinendi, dandi, &c. Minime, si sit invitus solum quoad modum.

1042. Non sufficit licentia tacita, si in aliqua Religione valde reformata adit præceptum, ut licentia expressè petatur, & obtineatur.

1043. In tali tamen Religione; Superior cum suis Religiosis gerere se debet ut Pater, non ut Dominus, & ita paterna charitate curare, ut eos sibi bene affectos conservet, sique habeat promptiores rigori disciplinae regularis, & suis præceptis, quod (experientia magistra) mirabiliter obtinet; si in hujusmodi licentiis concedendis, se ostendat blandum, ac liberale, minime tenacem, & asperum. Sicque etiam tollitur nimia facilitas recurrendi ad licentias præsumptas, in quibus ob proprii amoris passionem, potest aliqua imperfectio contingere. Quod maxime attendendum est pro monialibus, sub eo principio: *Aliquid est indulgendum sexui.* Vide num. 1026. 1080.

1044. His de causis Superior Religiosorum petitionem, & licentiam concessionem, non injustam, sed rationabilem, utilem, imò necessariam censere debet, nisi ei positivè, consistet oppositum.

1045. Monialis ad aliquod officium, seu exercitium destinata, puta Sacristæ, Cellariæ, &c. ad quod requiruntur expensæ, quæ non satis à Monasterio subministrantur; per hoc ipsum, quod ad tale officium deputatur, implicitam habet licentiam recipiendi à propinquis, quidquid est opus, & convenit ad ejus executionem. Superior autem (si proficue potest) debet nimiam moderari ostentationem.

1046. In Religionibus, ubi est recepta, & viget consuetudo aliqua recipiendi, retinendi, expen-

dendi, donandi, &c. sine expressa Superioris licentia, excusatur Religiosus à peccato proprietatis ratione licentiæ tacite. Maltrius disp. 14. quest. 1. num. 44. Pelliz. de Monialibus, cap. 4. num. 71. & Com.

At hæc licentia tacita non habet locum in distractionibus rerum Monasterii in quibus Monasterium grave pateretur damnum; ut si Calicem è Sacristia, notabilem pecuniam immediate, & directè Monasterio datam distrahas. Donatus tom. 3. tr. 15. quest. 14. quia hæc sunt furta, & Prælati omnino invitus præsumitur.

Secus est dicendum de rebus propria industria, aut proprio labore à Religioso acquisitis, ut de elemosyna propriæ prædicationis, lectionis, &c. Hinc posse Abbatissam Monialibus, & Superiorem Religiosus licentiam concedere eas convertendi in proprios usus, docet Diana part. 1. tract. 6. ref. 22.

1047. Contra paupertatis votum peccat Religiosus res occultans, ne à Superiore reperiantur, animo non parato, ad eas tradendas, si petantur. Secus verò, si occultentur solum ob vitandam confusionem, aut verecundiam, animus tamen sit paratus ad eas tradendas, si petantur. Mendo in Epit. verb. Paupertatis votum. Qui addit.

„ Quod licentiam habens à majori Prælato, possit eas occultare minori, quia sufficit ea dependentia, ne sit proprietarius.

„ Habens licentiam ad infundendam pecuniam in re determinata, aut ad donandum eam uni, nequit donare alteri, nec in alia re infundere, nisi tacitam licentiam rationabiliter præsumat.

„ Accipiens aliquid non sibi, sed communitati, & ei tradens, non indiget licentia, quia præsumitur.

„ Accipiens à communitate ea, quæ sibi essent præstanda, non violat paupertatem, nam in acceptatione absque proprietate, perinde se habet ea tenere, ac usui communi deputare. Quinimo, si à Superiore injustè negentur necessaria ex bonis communibus, potest quis ea accipere, nam Superior abutitur sua potestate, & ea bona devolvuntur ad subditos.

Eadem docet Pelliz. de Monialibus, cap. 4. à num. 37. ad num. 39.

1048. Religiosus, qui habet licentiam dandi, & accipiendi, potest emere, & vendere; quia in ea comprehenditur licentia acquirendi, & transferendi dominium. Dummodo talis emptio, & venditio non sit negotiatio, quia hæc est prohibita Clericis. Qui autem habet solum licentiam dandi, aut solum accipiendi, non potest emere, & vendere, quia in emptione, & venditione datur acquisitio, & translatio domini.

1049. Habens licentiam dandi, potest uni ex Monasterio dare, etiam si ille non petat licentiam accipiendi, quia licentia dandi in uno connotat pro suo correlativo licentiam accipiendi in alio, nisi ille excludatur.

Qui autem habet licentiam dandi, peccat contra charitatem, non contra paupertatem, si donec alteri Religioso, qui accipiendo peccat. Mendo cit. num. 5. Pelliz. de Monial. cap. 4. num. 60.

PLURA DE PAUPERTATE RESOLVUNTUR.

1050. **R**eligiosus, qui à suis devotis pecuniam accipit, & ex ea, Prælato inficere, necessarios libros emit, non peccat contra paupertatem, si eos non occultet, sed in cella palam tenet. Diana part. 1. tract. 6. resol. 26. Cujus ratio est; quia quidquid hoc pacto Religiosus possidet, Prælatorum suorum voluntati, ac potestati subijcitur.

1051. Dans mutuo rem suo usui concessam alteri ejusdem Monasterii sine licentia, non peccat graviter contra paupertatem. Dans autem extero potest peccare graviter, quia tunc Superior est magis invitus, cum transferatur dominium extra Monasterium; sed major quantitas ad mortale requiritur, quam si donaret; quia in mutuo res est iterum ad Monasterium reditura, maxime si brevi tempore sit reditura, non sic in donatione. Idem respectivè est dicendum in permutacionibus, ubi quidem etiam longe major quantitas requiritur, nam in permutacionibus, etiam cum exteris, Monasterium amittit unum, sed acquirit aliud, peccat autem, si res Monasterii, quæ permutatur, sit utilior Monasterio. Omnino vide dicta de alienatione, à num. 890.

1052. Religiosus recusans rem sibi donatam, si non habeat justam causam recusandi, peccat contra charitatem, minime contra paupertatem, aut justitiam. Mendo cit. num. 3. Non contra justitiam, quia Monasterium ante acceptationem à se, aut privato Religioso factam non acquirit jus ad rem. Non contra paupertatem, quia votum paupertatis non obligat ad acceptanda dona. Sed contra charitatem, quia sine justa causa impedit Monasterii bonum. Vide num. 890.

1053. Religiosus, qui sine Superioris licentia accipit in depositum exterorum pecunias, non peccat contra paupertatem, quia nullum dominium, jus, imò usum acquirit, sed solum onus custodiæ, quæ est potius servitus. Et solum peccat contra obedientiam, si accipiat in depositum propriè dictum, ob contractum, & obligationem gravem, quam virtualiter suscipit propria auctoritate de re servanda.

Quod si depositum pereat, ut deterioretur, non tenetur Monasterium ad restitutionem; quia non tenetur ex culpa Religiosi. Quod est verum, etiam si depositum fuisset susceptum de Superioris licentia. Pelliz. de Monial. cap. 4. num. 56. Donatus tom. 3. tract. 15. quest. 41. quia licentia Superioris solum excusat Religiosum à peccato inobedienciæ, & facit, ut licitè recipiat, sed Monasterium non obligat. Imò, nec tenetur Monasterium, si Superior ipse depositum accepisset, sine consensu Monasterii, seu proprii

Capituli. Donatus cit. num. 2. cum pluribus; quia Monasterium se habet ut pupillus, & minor, qui non tenetur ex contractu, & culpa sui Tutoris, aut Curatoris. Vide num. 1074.

Tunc autem tenetur Monasterium, quando depositum fuisset in ejus utilitatem convertum. Et quidem tenetur solum ad id, in quo factum esset dicitur; idque non ratione contractus, sed quia, qui sentit commodum debet sentire, & incommodum, ex Regula 55. Juris in 6. Qui sentit onus, sentire etiam debet commodum, & è contra.

Licet autem Monasterium non teneatur, tenetur tamen Religiosus ipse refarcire depositum, si peculium habeat suæ dispositioni relictum, in quantum sine suo gravi incommodo possit.

1054. In Monasteriis, ubi juxta dicenda, peculium conceditur, & non servatur vita communis à Trident. præscripta; Monialis, cui est res, v.g. salma tritici donata, potest eam vendere, si habeat licentiam dandi, & recipiendi, ut supponitur, juxta num. 1048. Pelliz. de Monial. cap. 4. num. 57. vide num. 1046.

Imò potest eam eidem Monasterio vendere; quia si potest extero, à fortiori Monasterio, nam respectu Monasterii, aut alterius Monialis, non est propriè, sed valde improprè venditio, quia non sit translatio domini, sed solus usus rei de una in aliam personam, dominio ejus apud Monasterium permanente.

QUÆRES I:

1055. An Religiosi, & Moniales possint habere peculium, seu annuos redditus, in usus honestos, & licitos, & ex justa causa de licentia Superiorum, atque ad eorum votum revocabilia?

In hac ardua re, ut solidè simul, & clarè procedam, primò loco ante oculos appono Decretum S. Conc. Trid. sess. 25. de Regularib. cap. 2. quod est totius resolutionis regula, & norma, ut sequitur. Vide num. 123.

„ Nemini igitur Regularium, tam virorum, „ quàm mulierum, liceat bona immobilia, vel mobilia, cujuscumque qualitatibus fuerint; etiam quovis modo ab eis acquisita, tanquam propria, aut etiam nomine Conventus possidere, vel tenere; sed statim ea Superiori tradantur, Conventuique incorporentur: nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere; etiam ad usum fructum, vel usum, administrationem, aut commendam, administratio autem bonorum Monasteriorum, seu Conventuum, ad solos officiales eorum, ad nutum Superiorum amovibiles, pertinent; et mobiliæ verò usum ita Superiores permittant, ut eorum suppellex status paupertatis, quam professi sunt, conveniat, nihilque superflui in ea sit, nihil etiam, quod sit necessarium eis denegatur, quod si quis aliter quidquam tenere deprehensus, aut convictus fuerit; si biennio activa, & passiva voce privatus sit, atque etiam juxta suæ Regula, & Ordinis Constitutiones puniatur.

Inde

1056. Inde expono modos, quibus peculium figurari, & praticari solet. Primus est, quo Monasterium ex bonis communibus aliquos redditus annuales Religioso assignet pro victu, & vestitu, ita ut, si quid deficiat, sua industria perquirat, & si quid excedat, in pios, & honestos usus expendat.

1057. Secundus, quo Monasterium singulis Religiosis certam annuam, aut mensuralem pecuniam portionem assignat, quæ vulgo Monasterium appellatur, victus tamen est communis.

1058. Tertius, quo Novitius in actu renuntiationis, quam ante professionem facit, sibi reservat aliquem annuum censum pro suis honestis necessitatibus dependentem à Superioris voluntate, ita tamen ut dominium, aut usufructus non reseat penes ipsum, sed penes Monasterium, ipse verò solum habeat usum ad nutum Superioris revocabilem. Dominium apud Monasterium residet, si Novitius bona Monasterio renunciavit: Usufructus verò, si bona parentibus, aut aliis renunciavit.

1059. Quartus, quo Religiosus pecunias ex propria industria acquirit, puta ex predicatione, lectione, &c. pro se retineat, & in proprios, ac honestos usus convertat dependentes à Superioris voluntate.

1060. Quantum ad primum modum; quamvis Sanchez tom. 2. Decal. lib. 7. cap. 22. Nav. & alii apud ipsum dicant, non esse illicitum, supposita tali Monasterii relaxatione, & communitatis jactura, quatenus omnis dispositio dependeat ex licentia revocabili Superioris; fatentur tamen, eum quamplurimis subjacere imperfectionibus.

Ego tamen omnino dico, talem modum nedum directè opponi in totum Decreto Concilii de num. 1055. verum etiam esse penitus relaxativam perfectionis paupertatis, destructivum vitæ communis, eversum disciplinæ regularis, & scandalosum, ita ut hujusmodi Monasterium deberet à Superioribus valida reformatione curari, aut aboleri.

1061. Quantum ad reliquos tres modos (primum namque non puto dignum controversia) duæ sunt opiniones.

Prima negat. Maltrius disp. 14. num. 41. Donatus tom. 3. tract. 15. q. 10. Fagnan. in lib. 3. cap. Monachi 2. de Statu Monach. Quia Conc. Trident. cit. condidit novum jus, ejus namque verba non sunt declarativa juris antiqui, sed præceptiva: Nemini Regularium liceat, &c. Item præcipit: Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Religioso concedere, etiam ad usum fructum, usum, &c. quod non prohibet jus antiquum. Insuper liquet per illam particulam Deinceps.

1062. His accedit Decr. Clem. VIII. declarativum, & confirmativum Decreti Conc. Trid. his verbis: Quo Trid. Conc. decreta de paupertatis voto custodiendo fidelius observentur, præcipitur, &c.

1063. Secunda opinio affirmat licere. Diana part. 1. tract. 6. ref. 32. Vetricelli tract. 8. quest. 51.

Beir. Villal. Mirand. Nav. Fagundez apud ipsum, & alii.

1064. Idque ob oppositam rationem; quia Trid. non condidit novum jus, sed confirmavit antiquum, cap. Monachi, & cap. Cum ad Monasterium, quod prohibebat pecunia concessa ad omnes usus, etiam superfluos, vel si ad licitos, sine tamen justa causa concedendi, vel concessa irrevocabiliter à Superiore; minime pecunia, & redditus ad usus honestos, ex justa causa, & dependentes à voluntate Superioris.

Suadent ex verbis cap. Monachi. Qui verò peculium habuerit, nisi ab Abbate fuerit ei pro imunita administratione permissum, à communiōe removeatur. Altrius, &c.

1065. Insuper dicunt, recentissimos modos componi cum Decr. Conc. Intantum namque Concilii est, ut nullus Regularis bona mobilia, aut immobilia retineat ut propria, aut nomine Conventus, sed ut statim ea Superiori conignet, & Conventui incorporentur; ita ut facta bona communia, sicut sub tali dispositione Superioris. Cùm quo bene itat (ajunt ipii) loquendo de mobilibus, ut Superior justa de causa concedere possit licentiam revocabilem, ut Religiosus, vel Religiosa illa retineat ad suos usus, uti alias res Monasterii, quando Religiosis distribuantur. De Immobiliis vero loquendo, dici posse, ut Superior constituit subditum officialem Monasterii ad nutum amovibilem, ut eos redditus admittret, & de fructibus juxta Superioris voluntatem disponat. Ita illi.

1066. Quibus Pelliz. de Monial. cap. 4. num. 4. addit: Quando autem in Conc. Trid. loc. cit. dicitur: Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad usum fructum, usum, administrationem, vel commendam: Intendit Concilium ibi solum prohibere, ne Regulares habeant redditus ut proprios, ac irrevocabiles per Prælatos, ac sine horum licentia distrabentes, ut expnit Barbosa; non autem quod Regulares nullo modo habeant annuos redditus, sicut bene advertit, & probat Sanch. lib. 7. cap. 22. num. 11. ex Navar. Sa, Rodrig. Graff. & aliis.

EX HIS DUABUS SENTENTIIS,

1067. **D**ico, primam esse veram: Secundam, verò solum habere locum in Monasteriis, ubi, vel ob nimiam paupertatem, vel ob Superiorum incuriam, aut malitiam non servatur perfectè vita communis subministrando singulis juxta status decentiam. Rodrig. part. 1. Sum. cap. 90. concl. 4.

1068. Ratio primæ partis est; quia ut constat expressè ex Decr. Clem. VIII. declarativo Decreti Conc. Trident. edito die 25. Junii 1599. Intantum Conc. Trident. est: Quod omnia quomodocumque à Religiosis acquisita Superiori tradantur, & Conventui cum cæteris illius bonis, pecuniis, & proveniuntibus incorporentur, ut inde communis victus, & vel-